

Hoofdstuk II

Werken

Conclusies en beleid

In 2007 heeft Megen 650 jaar stadsrechten. In al die tijd is er veel economische bedrijvigheid geweest in Megen en dat is tot op de dag van vandaag zo. Deze economische bedrijvigheid is altijd een integraal onderdeel van de Megense samenleving als geheel geweest. Zij was van oudsher de belangrijkste pijler voor de sociale cohesie, die zo kenmerkend is voor kleine gemeenschappen. Daarbij droegen de dragers van de economische bedrijvigheid sterk bij tot de diversiteit van en mede bij aan de grote mate van het zelfinitiatief van de bevolking, dat tot op heden zo kenmerkend is voor Megen.

In 2002 waren er 93 bedrijven met in totaal van 343 arbeidsplaatsen. Het aantal bedrijven was ten opzichte van 1998 met 16 % gestegen. Deze cijfers zijn exclusief de agrarische sector. Het aandeel van de overheid en semi-overheid daalde, zodat de marktsector deze stijging meer dan evenredig voor zijn rekening heeft genomen.

Er zijn aanzienlijke verschuivingen in de bedrijvigheid opgetreden, die passen in de (inter)nationale trend: een verschuiving naar dienstverlenende sectoren, die overigens in Megen nog versterkt wordt door haar ligging aan de Maas tussen tot natuurontwikkeling bestemde uiterwaarden. Deze laatste ontwikkeling is vastgelegd in het plan van de gemeente Oss voor het zogenoemde “Maaspark”. Deze ontwikkeling zal zeker haar invloed uitoefenen op toekomstige ontwikkelingen van de bedrijvigheid en particulier initiatief. Het comité beveelt de gemeenschap en haar vertegenwoordigers in de dorps- en gemeenteraad aan hier dan ook actief en initiërend beleid op te voeren.

Zonder dorp geen voorzieningen voor de recreanten, zonder sociale cohesie geen dorpsgemeenschap en zonder bedrijvigheid geen sociale cohesie.

Concrete initiatieven en (flankerende) beleidsvoorstellen:

1. Heroverwegen van vestiging van gemeentelijke en andere openbare diensten
2. Heroverwegen van en beleidsbeïnvloeding bij semi-overheidsdiensten bij het vestigingsbeleid (bijv. de Korf als werkgever willen we graag behouden)
3. Onderzoek naar de behoefte aan voorzieningen en daarop volgend ontwikkelen van beleid
4. Het ontwikkelen van flankerend beleid om bedrijvigheid te behouden en te stimuleren
5. Bedrijfsbestemmingen, die omgezet worden naar andere bestemmingen aanvullen door nieuwe bedrijfsbestemmingen
6. Herbestemming van de voormalige gemeentewerf tot bedrijfsbestemming, en “bedrijfsbestemming voor bedrijfsbestemming” (wanneer een bedrijfsbestemming wordt omgezet in een andere bestemming ergens anders in Megen nieuwe bedrijfsbestemming toe te voegen)
7. (Bij beëindiging van agrarische bedrijven) andere agrarisch gerelateerde bedrijvigheid toestaan en stimuleren in het buitengebied; aan de rand van Megen toestaan van niet agrarisch gerelateerde bedrijvigheid.
8. Aansluiting op glasvezel infrastructuur
9. Stimulering van bedrijvigheid in de recreatie, kunst en cultuur (bijv. camperplaats bij de haven)
10. Faciliteren vergunningenbeleid bij neven-activiteiten agrarische bedrijven (toerisme en boerderijwinkels)
11. Oplossen bestaande knelpunten bij ondernemingen
12. Aangezicht en verzorging van Megen dient toeristisch uitnodigend te zijn {vegen, maaien, opruimen en aankleding (bloemen, bewegwijzering, evenementenborden)}

Economie, bedrijvigheid en ondernemerschap in Megen

Tot 1968 floreerde de kleine middenstand. In dat jaar verdwenen de studenten van de franciscanen en werden met het gymnasium ook de kosthuizen gesloten.

De economische structuur van Megen in het begin van de 21^e eeuw

De economische structuur ziet er uit als volgt:

Branche	Bedrijvigheid			Arbeidsplaatsen		
	1998	2002	in %	1998	2002	in %
Jacht en bosbouw	1	1	0%	5	5	0%
Industrie	5	10	100%	25	37	48%
Bouwnijverheid	2	7	250%	6	12	100%
Handel en reparatie	26	27	4%	52	53	2%
Horeca	5	5	0%	27	39	44%
Financiële instellingen	3	2	-33%	10	3	-70%
Zakelijke dienstverlening	12	16	33%	22	27	23%
Openbaar bestuur, overheidsdiensten	1	1	0%	2	0	-100%
Onderwijs	4	4	0%	17	18	6%
Gezondheids- en welzijnszorg	11	8	-27%	152	133	-13%
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	10	12	20%	21	16	-24%
Totaal, exclusief landbouw	80	93	16%	339	343	1%

Nadere grafische uitwerking van deze gegevens treft u in een bijlage.

Economische ontwikkeling: verschuivingen in de bedrijvigheid

Hoewel het aantal arbeidsplaatsen nagenoeg gelijk blijft, geeft dit overzicht enige opmerkelijke verschuivingen te zien.

Het aantal bedrijven in de industrie, bouwnijverheid, zakelijke dienstverlening en cultuur, recreatie en overige dienstverlening stijgt aanzienlijk; de bouwnijverheid zelfs spectaculair, onder meer door de zogenoemde ZZP'ers, zelfstandigen zonder personeel, een trend die voornamelijk in de bouwnijverheid een flinke opmars doormaakt.

Dat is ook terug te vinden in de groei van het aantal arbeidsplaatsen, met uitzondering van cultuur, recreatie en overige dienstverlening.

De handel en reparatiebedrijven blijven stabiel, maar duidelijk is, dat eind 2004 de 2 slagerijen en de plaatselijke supermarkt gesloten zijn. Met name in deze branche verdwijnen er dus voorzieningen voor de inwoners van Megen en dit is een rechtstreekse bedreiging voor de leefbaarheid.

Het aantal financiële instellingen daalt, alsmede een (relatief) flink aantal arbeidsplaatsen. In de loop van 2004 is er wederom een bankgebouw gesloten, al blijft de betaalautomaat wel beschikbaar en een "geldbus" voor de bejaarden. Ook hier zijn arbeidsplaatsen naar buiten Megen verplaatst. Iets dergelijks gebeurt ook bij het openbaar bestuur en overheidsdiensten. Scherper zien we dat bij de gezondheids- en welzijnszorg. Daar loopt het aantal instellingen terug met 27 % en de werkgelegenheid met 13 %.

Ontwikkelingen bij de overheid, semi-overheid en het (openbaar) nut hebben een duidelijk negatieve impact op de bedrijvigheid en de daarbij behorende werkgelegenheid. Deze negatieve ontwikkeling in werkgelegenheid wordt volledig opgevangen door de markt sector. Het beleid van de (semi-) overheid heeft dus wel degelijk effect op een kleine kern als Megen. De overheid kan met andere woorden wel degelijk (beleids) invloed uitoefenen op sociaal- en bedrijfseconomische ontwikkelingen.

Het is van belang om flankerend beleid te ontwikkelen om bedrijvigheid te behouden en te stimuleren.

Verschuivingen in de economische bedrijvigheid: van boer tot agrarisch bedrijf

Vroeger was de landbouw voor Megen een belangrijke bron van inkomsten. Door de jaren heen is dit steeds minder belangrijk geworden. Vooral de laatste jaren is het aantal agrarische bedrijven in Megen sterk afgenomen.

In de komende tijd zal deze ontwikkeling zich sterk voortzetten. Een schatting is dat het aantal bedrijven met een agrarische hoofdtak binnen enkele jaren tot 5 of minder gedaald is.

We maken een onderscheid tussen enerzijds bedrijven die professioneel geleid worden om tegen een zo laag mogelijke kostprijs plantaardige of dierlijke producten te produceren.

Daarnaast zal een klein aantal bedrijven dienst doen voor het onderhoud van gronden die bestemd zijn als natuurgebied. Dit zal zeer extensief gebeuren. Deze bedrijven zijn dus niet gericht op productie als hoofddoel. Bij de eerste groep zal er een effectief en intensief beleid gevoerd worden. Bijvoorbeeld: de dieren blijven op stal en niet in de wei voor een hogere productie van grond, dier en mens, waarbij er minder ammoniak uitstoot plaatsvindt en het milieu minder belast wordt.

Intensieve veehouderij (bio-industrie) zal in Megen waarschijnlijk niet meer voorkomen. Tot die tijd zullen er bestaande bedrijfsgebouwen en terreinen vrijkomen. Om ongewenste wildgroei te voorkomen zal een passend beleid gevoerd moeten worden, waarin een juiste bestemming wordt aangegeven. Gezien de te verwachten ontwikkelingen zal dat beleid op korte termijn ontwikkeld moeten worden om bij bedrijfsbeëindigingen goed te kunnen anticiperen.

Dat beleid moet bij voorkeur gericht zijn op vrijkomende bedrijven in Megen zelf en vlak daarbuiten om daar een niet-agrarische bestemming toe te staan. Voorbeelden zijn: kleinschalige industrie of dienstverlening. Daarnaast zal het mogelijk moeten zijn om op stoppende bedrijven verder van Megen vandaan (in het zgn. ‘open gebied’) een bestemming te geven die gerelateerd is aan de agrarische sector, die echter wel ingebed zijn in het landschap zoals landbouwmechanisatiebedrijven en maneges.

In het algemeen moeten we ook rekening houden met een toenemende vraag naar andere mogelijkheden op de boerderij (bijvoorbeeld boerderijwinkel of een minicamping). Dit ook tegen het daglicht van toenemende recreatie o.a. in de natuurgebieden in en rond Megen. (Zie het onderdeel “Verdere verschuivingen: de kracht van Megen gebruiken”)

Verschuivingen in de economische bedrijvigheid: het plaatselijke voorzieningen niveau

Door de sluiting van (semi-) overheidsvoorzieningen, financiële instellingen en recentelijk de 2 slagerijen en de plaatselijke supermarkt wordt het voorzieningenniveau drastisch verlaagd en dat is niet alleen maar “beleving”, “verbeelding” of “inbeelding”. Er is nu slechts een SRV wagen die drie dagen in de week in Megen komt. Daarnaast heeft de winkel onder de molen nu een klein maar groeiend assortiment dagelijkse levensbehoefte onder haar hoede genomen.

Onderzocht kan worden of de bestaande voorzieningen (SRV en winkel onder de molen) voldoen aan de behoefte van de inwoners.

Wij wijzen erop, dat in een aantal kleine plaatsen, verspreid over het land, initiatieven zijn genomen om in een geïntegreerd plan alsnog een winkel open te houden of opnieuw te starten. Bij deze initiatieven is stevast de (semi) overheid betrokken. Deze mogelijkheid zouden wij graag expliciet onder de aandacht willen houden totdat het onderzoek de behoefte duidelijk heeft gemaakt.

Verschuivingen in de economische bedrijvigheid: het midden- en kleinbedrijf

We zien duidelijk enige groeisectoren:

Industrie	groei aantal bedrijven	100 %	groei arbeidsplaatsen	48 %
Bouwnijverheid		250 %		100 %
Zakelijke dienstverlening		33 %		23 %
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening		20 %		- 24 %

Er treedt dus duidelijk een verschuiving op van het plaatselijke voorzieningenniveau, zoals detailhandel, naar de meer voor de bevolking “onzichtbare” bedrijvigheid.

Deze economische bedrijvigheid dient gekoesterd te worden. Dat kan door 1) flankerend beleid, waaronder op het gebied van ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen, onder andere door de richtlijn “bedrijfsbestemming voor bedrijfsbestemming”. Bestem je een plek met bedrijfsbestemming voor bijvoorbeeld woningbouw, dan komt er op een andere plek een nieuwe bedrijfsbestemming en 2) door het faciliteren van initiatieven voor bedrijfshuisvesting: herbestem de voormalige gemeentewerf aan de Kapelstraat tot bedrijfsruimte, zodat daar een kleinschalige bedrijfsverzamelgebouw ontwikkeld kan worden en 3) door een stimuleringsbeleid op het gebied van cultuur en recreatie.

Er worden door bestaande bedrijven verschillende knelpunten ervaren. Deze worden vermeld in de bijlage II. Wij menen, dat het beleid erop gericht dient te zijn deze knelpunten op te lossen in samenwerking met de ondernemersvereniging en de dorpsraad en daartoe een actieprogramma te ontwikkelen.

Verdere verschuivingen: de kracht van Megen gebruiken

De uiterwaarden rondom Megen worden grotendeels onder natuurbeheer gebracht. Op termijn zal Megen, dat in een kronkel tussen deze uiterwaarden is gelegen, daardoor ingebed worden in natuurgebieden. Dit zal aansluiten bij de historische uitstraling van het stadje Megen waarvan de kern “beschermd stadsgezicht” is, zodat de aantrekkingskracht voor recreatie van zowel de historische kern van Megen kan samenvallen met de aantrekkingskracht van de omliggende natuur gebieden, ook wat betreft de doelgroep. Deze ontwikkeling wordt zichtbaar in de plannen van de gemeente Oss voor het Maaspark, waarin een aantal concrete maatregelen worden opgesomd, terwijl er inmiddels op de gemeentelijke begroting de nodige gelden voor zijn vrijgemaakt.

Ten zuiden van de dijk zal de agrarische functie in tact blijven en verder ontwikkeld worden.

Deze ontwikkeling ondersteunt de trend naar een verdere verschuiving van economische bedrijvigheid naar cultuur- en recreatieve activiteiten. Het bieden van voorzieningen om Megen te bezichtigen, in de omliggende gebieden te verpozen (wandelen, fietsen, varen enzovoorts): het bieden van rondleidingen, horeca activiteiten, bed and breakfast faciliteiten, natuurvriendelijk kamperen, enz.

Megen ligt aan de Maas, een rivier die blijvend gebruikt zal worden voor vervoer over water, maar ook in toenemende mate gebruikt zal worden voor waterrecreatie. In Megen is een aantal jaren geleden een jachthaven (grotendeels voor gebruik in verenigingsverband) gerealiseerd, zonder dat daartoe een ordentelijke verbinding met Megen zelf is gemaakt. In het profiel van Megen past het gebruik van de haven door passanten, die in het stadje en de omgeving willen verpozen.

Welke doelgroep past bij Megen:

- De “historische” liefhebber
 - De “kunst” liefhebber
 - De “wandelaar”
 - De “kerkelijke” liefhebber
 - De “rustige” fietser
 - De “rustige” vaarder
 - De “molen” liefhebber
- (het een sluit het ander niet uit)

In het algemeen denken wij aan personen van waarschijnlijk middelbare leeftijd; de 1- en 2-persoonshuishoudens met enig historisch besef en/of interesse.

Hiertoe kan de gemeentelijke overheid flankerend beleid ontwikkelen, waarbij zij uitdrukkelijk kan kijken naar initiatieven en daarbij behorende budgetten, zoals die door de Europese Unie worden voorgesteld. Hierbij valt te denken aan

- een versterking van de horeca functie in Megen, zowel qua verlening van vergunningen aan nieuwe initiatieven of uitbreiding van bestaande, beperkte vergunningen,
- ondersteuning bij marketing al of niet in combinatie met bestaande campagnes, zoals Oog voor Oss, “Parels van Oss”,

- het snel nemen van een beslissing op verzoeken tot het starten van een “bed and breakfast” faciliteiten,
- het toestaan van kleinschalige campings (kamperen bij de boer),
- het ondersteunen van verkoop van ambachtelijke (of zelfs huiselijk geproduceerde) producten ,

De bereikbaarheid van Megen kan verder worden vergroot. Dit is o.m. afhankelijk van de manier hoe Megen wordt bezocht:

1. per fiets
2. per auto
3. per boot
4. per “openbaar vervoer”
5. te voet

- ad 1) opnemen in fietsroutes
winkelmogelijkheid: etenswaren/drinken/snoep/ansichtkaarten van Megen/krant/
fietsreparatiemogelijkheid.
- ad 2) duidelijke verwijzingen naar Megen en eerder dan nu op verkeersborden
parkeergelegenheid in principe niet in het stadje zelf.
- ad3) in de haven passantensteiger met mogelijkheid van overnachting
elektriciteit / wateraansluiting/toiletgelegenheid
goede invaartmogelijkheid
manoeuvrermogelijkheid
verwijzing naar het stadje
wandelpad naar het stadje
winkelmogelijkheid: (etenswaren/drinken/snoep/ansichtkaarten van Megen/krant)
- ad 4) winkelmogelijkheid: etenswaren/drinken/snoep/ansichtkaarten van Megen/krant
- ad 5) wandelroutes
winkelmogelijkheid: etenswaren/drinken/snoep/ansichtkaarten van Megen/krant
het ontsluiten van de uiterwaarden rondom Megen

In Megen staan nog twee kloosters , die ook als zodanig in gebruik zijn. Deze kloosters hebben een behoorlijke uitstraling, worden soms opgenomen in landelijke activiteiten en komen soms op televisie. In het patersklooster worden regelmatig gasten ontvangen voor een korte retraite. De tuin van datzelfde klooster, de “Hof van Lof” geniet landelijke bekendheid en wordt druk bezocht. Dat geldt ook voor de kapel van het Heilig Bruurke, broeder Everardus.

De afgelopen jaren hebben zich enige kunstenaars in Megen gevestigd, is er een museum geopend in het voormalige gemeentehuis en is er een galerie geopend. Daarnaast wordt in Acropolis regelmatig in een weekeinde “Kunstvoer” georganiseerd waar kunstenaars exposities kunnen houden.

Er is behoefte aan uitbreiding van de capaciteit voor atelierruimte en expositie ruimte. Daarnaast zouden de bestaande galeriehouders en kunstenaars nieuwe initiatieven verwelkomen; hoe meer zielen, hoe groter de aantrekkingskracht van Megen. Van de gemeente wordt flankerend beleid gevraagd in de vorm van marketing, bestemmingsbeleid en in het algemeen stimulering en facilitering van nieuwe initiatieven.

Bedrijvigheid en communicatie

De verschuivingen in economische bedrijvigheid in de richting van industriële activiteiten, bouwnijverheid en zakelijke dienstverlening zal slechts toekomstbestendig blijken, indien de alsmaar verdere stroomlijning van productie- en communicatieprocessen ook hier technisch tot stand gebracht kunnen worden. Hier wordt specifiek bedoeld op snelle en breedbandige communicatie mogelijkheden via een of meerdere (glasvezel) infrastructuur (nu nog via koper als kabel, sinds kort ook op ADSL-formaat), waarbij ook de draadloze verbindingen in de toekomst beschikbaar zijn. Nu nog is mobiele telefonie via de provider KPN moeizaam, andere providers zijn beter bereikbaar. Dat doet het ergste vermoeden t.a.v. glasvezel en UMTS: jaren te laat en volstrekt onvoldoende.

Ruimtelijke ordening en bestemmingsbeleid

We weten dat van oudsher veel bedrijvigheid in een kleine kern als Megen plaatsvindt en stellen dat dit mede de basis is voor een vitale gemeenschap.

Dat vraagt echter wel flankerend beleid van de overheid, onder andere op het gebied van vestigingsmogelijkheid voor bedrijven. Mede onder druk van beleid van de rijksoverheid heeft beleidsvorming op dit gebied het afgelopen decennium stil gestaan of is zelfs rechtuit beperkend geweest.

Na de gemeentelijke herindeling, waarbij de voormalige gemeente Megen c.a. werd ingedeeld bij de gemeente Oss, is de plaatselijke “gemeentewerf” bij de ruimtelijke ordening tot woonbestemming gewijzigd. Er zijn ook andere voorbeelden, waar vanuit de overheid bestemmingen werden gewijzigd of ernstig beperkt.

En juist het bestemmingsbeleid is een essentieel onderdeel van het voorwaardenscheppend beleid dat de overheid kan voeren. Na een decennium van stilstand is het nu tijd voor activerend beleid:

- herbestemmen van de voormalige gemeentewerf tot bedrijfsbestemming
- het vaststellen van het kader voor bedrijfsbestemmingen en het vastleggen van het tijdpad, waarin beslissingen op individuele verzoeken wordt beslist
- bedrijfsbestemming voor bedrijfsbestemming; wanneer een bedrijfsbestemming wordt omgezet in een andere bestemming ergens anders in Megen nieuwe bedrijfsbestemming toe te voegen.
- het in overleg oplossen van geconstateerde knelpunten
- bij beëindiging van agrarische bedrijven andere agrarisch gebonden bedrijvigheid toestaan en stimuleren
- en tenslotte een positieve grondhouding ten opzichte van bedrijvigheid in Megen in zijn algemeenheid

Bijlage I

Uitslag Enquête Ondernemersvereniging Megen, Haren en Macharen

Aantal terugontvangen ingevulde enquêtes: 25

Branche:

- Zakelijke dienstverlening: 6
- Bouw: 6
- Detailhandel: 8
- Agrarisch: 1
- Kunst & recreatie: 2
- Horeca: 2

Gevestigd in:

- Megen: 21
- Haren: 2
- Oss: 2

Voldoet de huidige vestiging:

- Ja: 16
- Redelijk: 3
- Matig: 2
- Nee: 4

Komende 5 jaar uitbreiden:

- Ja: 7
- Nee: 15
- Misschien: 3

Zoekt naar bedrijfsruimte:

- Ja: 3
- Nog niet: 3
- Nee: 19

Hoeveel ruimte zoekt u:

- 250m2
- 100 – 150 m2 binnen en voldoende buitenruimte
- 100 m2

Wilt u in Megen, Haren of Macharen blijven:

- Ja: 7 (allemaal dus)

Huren of Kopen:

- Kopen: 5
- Huren: 2

Bent u geïnteresseerd in een samenwerkingsverband om de voormalige gemeentewerf tot een kleinschalig bedrijfsverzamelgebouw te ontwikkelen:

- Ja: 5
- Eventueel: 1

Voorkeur voor andere locaties om u te vestigen:

- Weet niet: 3
- Ja: 3

In de enquête is ook gevraagd naar mogelijke knelpunten, die op dit moment worden ervaren.

Knelpunten:

- Bereikbaarheid openbaar vervoer
- Gebrek aan parkeerruimte
- Gebrek aan ADSL, is inmiddels opgelost
- Ruimtegebrek
- Leegloop van dorp qua winkels niet meer aantrekkelijk voor kleine ondernemers
- Bestemmingsplan
- Laden + lossen van vrachtwagens

Bijlage II

Cijfers inkomensverdeling

Niet-actieven in %

	2000	1998
Haren	17	21
Macharen	12	12
Megen	12	14
Gemeente Oss	17	19

Opleidingsniveau potentiële beroepsbevolking

	Megen c.s. Gemeente Oss				
	2003	2003	2000	1999	1998
laag	43	42	43	44	44
midden	35	33	39	37	36
hoog	22	25	18	29	20

Inkomen

	Gemiddeld per (x € 1.000)		Inkomen in %	
	inkomensontvanger	inwoner	laag	hoog
Landelijk	16,3	11,0	40	20
Gemeente	15,9	10,8	40	18
Haren	14,1	8,5	38	19
Macharen	16,3	10,6	39	24
Megen	17,0	11,1	44	20

Inkomensontwikkeling in Megen

	Gemiddeld per (x € 1.000)		Inkomen in %	
	inkomensontvanger	inwoner	laag	hoog
1998	15,3	9,9	44	20
2000	17,0	11,1	44	20